

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumera (funo
Pre trei lune . . . 3 fl. v.
Pre sase lune . . . 6 „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „
Pentru Roman'a :
pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a
„ 6 lune 20 „ „ = 8 „ „
„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „
Pentru insertiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a tim-
brale pentru fiesce care publica-
tiune separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia.
Unu exemplariu costă 10 cr.

*D'in caus'a serbatoriloru nostre, numerulu pros-
simu alu diuariului nostru va aparè numai dominec'a
venitoria.*
Redact.

Scire electr. part. a „Feder.“

Data in Aradu in 3 ian. 10 ore 30 min. noptea.
Sosita in Pest'a „ 3 „ 11 „ — — „

Pentru candidarea deputatului dietalu d'in
Chisîneu, conferint'a este conchiamata pre 10 ian.
la Socodoru. Intielegint'a romana, fara diferentia
de principie politice, voiesce cointielegere si soli-
daritate. Opintirile de tendintia contraria ale lui
Stanescu, promovate cu moduri de cortesîa con-
damnavere, sunt fara efectu. Insciintierea telegra-
fica d'in „Albin'a“ Nr. 107 este mistificatoria. In
privint'a persoanei candidande din partea confe-
rentiei, se vorbesce despre Filimonu, Popu, Varga
si Alessiu Popoviciu. Mai pre largu prin epistola.
— Chisîneu. Mai multi alegatori
romani.*)

Pentru Tofaleni

Dle Red.!

Iubiti dreptatea, cei ce judecati
(Intiel. Solom. I. 1.)

Pentru Tofaleni esposesiunati am adunatu de la
Romanii si Romanele d'in Oradea-Mare, ca donu pre S.
Serbatori a le Craciunului si am tramisu comitetului d'in
Tergu-Muresului sum'a de 104 fl. v. a. si 1 galbenu.
Binevoiti a publicà pentru justificarea mea numele DDloru
contrib.**)

Primiti, etc. Oradea-M., 2/1 1870 st. n.

Iustinu Popfiu, profes.

I. Prin staruint'a Dlui Vasiliu Danu, prentu rom.
in Bocicoelu (Maramuresiu) s'au adunatu de la poporeni
sîi si s'au tramisau la Red. „Fed“ urmatoriile contributii,
a nume de la DD. : Vasiliu Danu, parocu 3 fl., Petru
Tesia 1 fl. 50 cr., Vasiliu Gota 1 fl., Luca Gogota 20 cr.,
Pantaleonu Dumitranu 3 fl., Pantaleonu Radu 20 cr., Io-
anu Dumitranu 50 cr., Georgiu Radu 30 cr., Nicolau
Radu 20 cr., Andreiu Radu 20 cr., Nichita Tesia 10 cr.,
Gavrielu Dumitranu 25 cr., Ioanu Gogota 30 cr., Dimi-
trie Dumitranu 20 cr., Nichita Dumitranu 25 cr., Gavrielu
Dumitranu alu lui Maximu 20 cr., Theodoru Sima 30 cr.,
Ioanu Botisiu 25 cr., Andreiu Botisiu 35 cr., Georgiu Bo-
tisiu 25 cr., Ioanu Radu 25 cr., Mihailu Bambucu 20 cr.
Gavrielu Radu 20 cr., Dimitrie Mugiu 20 cr., Ioanu Mu-
giu 30 cr., Ilie Mugiu 30 cr., Gavrielu Tesia 10 cr.,
Ioanu Tesia 30 cr., Gavrielu Radu (alu Nutiului) 30 cr.,
Demetriu Strimturianu 40 cr., Demetriu Botisiu 50 cr.,
Gregoriu Lutia 38 cr., Gavrielu Petrensiu 25 cr., Theo-
doru Botisiu 50 cr., Demetriu Radu 20 cr., Demetriu Bo-
tisiu (alu Calinei) 30 cr., Samuile Mugiu 10 cr., Theo-
doru Mugiu 50 cr., Ioanu Mugiu 25 cr., Paulu Botisiu 50
cr., Andreiu Sima 12 cr., Lovinu Dumitranu 50 cr., Ne-
chita Radu 50 cr., Andreiu Botisiu (alu lui Filipu) 25 cr.,
Ignatu Botisiu 20 cr., Ioanu Mugiu (alu lui Samsonu) 20 cr.,
Iohana Mugiu 35 cr., Demetriu Mugiu (alu lui Theodoru)
20 cr., Gavrielu Radu (alu lui Maximu) 10 cr. — Sum'a
21 fl.

II. prin staruintiele Dlui Alesandru Fodoru pa-
rocu rom. alu Margăului s'au adunatu si tramisi la Red
„Fed.“ de la urmatorii contributiori: Ioane Unguru, jude
comunale in Margău 1 fl., Iosifu Burgu notariu in Mar-
gău 1 fl. D'in cas'a comunei in Margău 2 fl., D'in cas'a
Eclesiei in Margău 2 fl. De la mai multi poporeni d'in
Margău 6 fl., Alesandru Fodoru parocu in Margău 2 fl.
— Sum'a 14 fl. v. a.

III. Asemene, prin staruint'a Dlui Michailu Dobo

*) Cetitorii nostri voru vedè, cà corespundint'a d'in
Aradu publicata in numerulu de asta-di este in contra-
dictiune cu telegramulu de mai susu. Asteptămu lamuriri
ulteriori.
Red.

**) Se va publicà in Nr. viitor. Red.

secret. judec. in Orestia, de la urmatorii DD: Nicolau
Popoviciu, protop. rom. gr. or. 1 fl., Petru Valceanu prot.
rom. unitu 1 fl., Alesandru Claudiu Vladu 1 fl., Georgiu
Popoviciu parocu 1 fl., Petru Danila parocu in Costanu
50 cr., Vasilie Beseraba parocu in Romosu 1 fl., Ioanu
Mihu proprietariu in Vinerea 2 fl., Dr. Tincu advocatu
1 fl., Molnar Iosefu v. notariu magistr. si proprietariu in
Roman'a libera 2 fl., Nicolae Sandor de Vist, proprietariu
in Ord'a de josu 5 fl., Ioanu Ciungu not. comunale in Bal-
lomiru 1 fl., Avramu Iancu jude comunale in Balomiru
50 cr., Nicolae Hondola economu in Balomiru 50 cr., Mi-
haila Mihu proprietariu in Vinerea 1 fl., Michaila Dobo
de Rusea secretariu juditale 1 fl. Theodoru Sterlia nota-
riu comunale in Herlea 50 cr. — Sum'a 20 fl. v. a.

IV. D. Ionu Chirculescu e Teure invetiatio-
rii rom. in Miresiu-Mare 1 fl. v. a.

Deci 21 + 14 + 20 + 1 = 56 fl. v. a.

Romanii Orientului

„Au trecutu mai multu de una mia si cinci-sute
de ani de candu in orientele Europei se lupta unu
poporu de rasa romana pentru esistint'a, libertatea
si patri'a sa. Romanii resariteni, urmatorii colonie-
loru romane aduse de imperatulu Traianu pentru im-
popularea Daciei subjugate, Romanii de asta di, s'au
scitutu sustenè in datinele, limb'a si non'a loru pa-
tria intre cele mai grele raporte, sub cele mai rigide lovi-
ture ale sortei, cari au eruptu vre-odata a supr'a unui
poporu, incungiurati de Slavi, Magiari, Turci si Tatarsi.
Cele mai romantice si fertile tiere d'intre Tis'a, Carpati,
marea negra si muntele Balcanului, cari formau Dacia
trajana si aureliana de odinioara, sunt inca si asta-di locuite
mai eschisivu de Romani, in numeru preste unu-spre-diece
milione suflete, pre unu teritoriu de siepte mii mile pa-
trate. E unu fenomenu raru, ba unicu in istori'a popore-
loru, cà una natiune, in secle pline de lupte sangerose cu
Gotii, Hunnii, Gepidii, Avarii, Magiarii, Turcii si Tatarsii,
resistendu la portile Europei acestei prime navaliri infri-
cosiate a emigratiunii poporeloru, pre candu continentele
parea a se desface d'in inchiatare, popore nenumerate si-
parasiu locuintiele loru, cart'a Europei capeta una noua
forma, disemu, e unu fenomenu raru, ba unicu in istori'a
poporeloru, cà acestu poporu alu Vlacheloru (numtre slava
a Romaniloru) cu tote aceste nu s'a miscatu d'in locu, ei
in intrulu bariereloru multu cercatei sale patric s'a con-
servatu in idiotismulu si limb'a sa pana in d'iu'a de
asta-di; ca-ee istoriculu Bonfiniu ni spune: „Romanii nu
se luptau in atatu-a pentru viet'a loru, ei mai vèrtosu
pentru conservarea limbii loru“.

„Cu tôtecà Romanii s'au luptatu si au suferitu mul-
tu pre pamentulu classicu alu Daciei de odinioara, ei n'au
eluptatu inca lupt'a, inca n'au bentu de totu pocalulu
sufertieloru loru. E dreptu cà una parte mare a patriei
loru de odinioara se bucura asta-di de cea mai mare liber-
tate si autonomia, de unu propriu guvernulu natiunali si
de una dinastia ereditaria, intielegemu principatulu unitu
alu Romaniei. E inse nedisputabile, cà partea cea mai
mare a Romaniloru e inca si asta-di sub jugulu magiaru,
russecu si turcecu, despoiati de tote drepturile na-
tiunali si de tota libertatea. Romanii d'in Bessarabi'a ru-
sesca si Macedo-Romanii d'in Turci'a in proportiune sunt
inca tare inderetru in cultura, si abidè au inceputu si la ei
diorile, abidè li s'au aretatu primele radie a le unui veni-
toriu mai frumosu si liberu, si sentiulu natiunali prinde
radecine totu mai tari in pepturile loru. Romanii d'in
Bucovin'a au avutu de a suferi sub domnirea germana
forte multu de germanisare, si suferu inca si acum'a, si-au
conservatu inse autonomi'a si drepturile loru, cari i voru
ajutà la una aventare insemnata. De asemene si Romanii
d'in Ungari'a, Transilvani'a si confiniulu militariu au tre-
cutu prin cea mai rigida scola, si, parasiti si per-
secutati de toti, au trebuitu sè suferè secle intregu d'in
partea inamiciloru loru de morte èele mai mari apesari,

injurie si nedreptati. Tote persecutiunile au a le multiu-
mi originei loru romane, dreptului — care, ca cei mai ve-
chi locuitori si demnitori ai tierei, lu-aveau a supr'a ei, si
care nu-lu potura perde neci una data, — si confessiunii loru
orientale. Ei au fostu si sunt inca invidiati pentru trecutul
loru gleriosu, si sunt temuti pentru vertosimea si puterea
estra ordinaria celi e inascuta, a càrei validitate, ce pre-
cum se prevede, de siguru nu va lipsi, rapesece inimiciloru
loru somnulu celu dulce. Si frie'a acest'a nu e neci de-
cātu nefundata. Romanii au datu nenumeratiloru loru
inimici probe de sentiu de dreptate, de amore pentru li-
bertate, de spiritu si geniu, de curagiu si voinicia

„Unu istoricu magiaru insemnatu spune apriatu cà
Romanii n'au fostu neci candu supusi cu arme prin magiari
in strabunele tienaturi a le patriei loru, ei cà ei au in-
chiatu de voia libera aliantia cu ungurii. Ei trebuira sè
esperieze curendu urmariile ce avu pentru ei acest'a pro-
cedere fratiesca a loru. Falang'a feudala-olericale a un-
guriloru amagi majoritatea aristocratiloru romani in sî-
rulu ei. Lig'a natiunale, conjuratiunea celoru trei natiuni
privilegiate d'in Transilvani'a, a natiunii aristocratiloru
(asidè numit'a natio nobilium a magiariloru si a renegati-
loru), a natiunii seculoru si a privilegiatei natiuni sasesci
contr'a natiunii a patr'a, numai tolerata, a Romaniloru,
formà armat'a, carea „ad extirpandam progeniem Vala-
chorum“ purcese contr'a loru si suscepù rosbelulu de stir-
pire. Papii acitiau regii unguresci contr'a sismaticulu
poporu alu Romaniloru, si istori'a ni enaredia, cà regele
Sigismundu a propusu in conciliulu de la Lucca estermi-
natiunea Romaniloru in interesulu erezinismului. In
urm'a acestei apesari, Romanii d'in Transilvani'a si Ungari'a
au facutu revolutiuni insemnate, precum in an. 1437,
1514 sub Dozsa in Ungari'a si in 1784, si acest'a revo-
lutiune mare d'in urma o privescu multi istoriei de una
revolutiune eminentu sociale. Infine, Romanii s'ausculatu in
an. 1848 pentru conservarea libertatiloru si a drepturiloru
loru, avendu a deplange in acesti ani infioratori la 40,000 de
viptime. Marea adunare poporale a Romaniloru d'in Tran-
silvani'a de la an 1848 manifestà in modu destulu de
chiaru spiretulu impaciuitoriu si amorea de libertate a
acestui poporu.

„Proclamandu se Romanii de a patri'a natiune egalu-
indreptatita a Transilvaniei, promiseru toturoru celoru-a-
late natiuni fratietate si fidelitate, in càtu aceste li aru
recunosece drepturile loru. Acest'a inse nu se intemplà, si
Romanii, Magiarii si Sasii stau inca si asta-di ca inimici
unulu facia de altulu.

„Inse, cumcà poporul romanu a facutu acele revo-
lutiuni contr'a asupritoriloru loru areta destulu de chiaru
vointi'a loru resoluta, de a dà valore poterii, esistintiei si
drepturiloru loru. Capacitatea poporului se manifesteaza in
sborulu spiretulu de totu ràpede, ce l'a facutu de la an.
1848. Romanii, caroru-a inca pana la 1848 mare parte
li-a fostu opritu prin lege a ambli la scola, stau asta-di,
in 1869, ca natiune, in asemene gradn de cultura cu
magiarii. Deci se comite nedreptate daca se afirma asta-di de-
spre ei, cà in Ungari'a ciaru stà pre cea mai inferiore trepta
de cultura. Diuariulu magiaru „Ellenör“ accentuà in dî-
lele espirate diliginti'a si activitatea Romaniloru facia de
decadinti'a spiretuale a aristocratiei magiare domnitorie.
Si dora acesti aristocrati ai Ungariei in numeru preste
unu diumetate de milionu, cari se dotèza imprumutatu cu
tète oficiele tierei, sè fia ore, cari an se formeze preva-
lescenti'a spiretuale a magiariloru?

„E unu ce caracteristicu, cà Romanii au facutu pro-
priamente sub absolutismu progrese forte mari. Se pote
intipui càtu de ferbinte a fostu pentru Romani foculu d'in
purgatoriulu domnirii magiare, candu absolutismulu li s'a
parutu una binefacere mare, una oaza dupa una lunga ra-
tecire prin pustia, era de alta parte se pote face unu conceptu
despre cele d'in intrulu Ungariei, candu nu numai Roma-
nii, ei si tote celelalte natiunitati marturisescu apriatu,

că absolutismul li-a fostu cu multu mai pl. cutu, de cătu constitutiunismulu magiaru despoticu. Absolutismulu a avutu celu putienu in privintia sociale latreua sa cea buna, că baremu a intrudusu in raportulu de dreptu privatu alu cetatieniloru ordine, nepartialitate si egala indreptatire.

„Tote natiunaltătile ne germane-magiare sunt superate pre dualismu; inse neci una natiune nu are cauza mai mare de a fi contr'a dualismului, decâtu Romanii. Romanii Transilvaniei fusera de a dreptulu sacrificati acestei forme de statu. In privintia acést'a ni aducemu forte bine aminte de marturisirea unui ministru austriacu. „Trebuie să sacrificăm si unguiriloru ce-va“, dîse elu, tîntîndu la Transilvania si la Romani. Si intru adeveru, prim'a conditiune a impaciuirei fu estrăditiunea Transilvaniei si a Romaniloru in manele magiariloru. Numai decâtu Transilvania se incorporă cătra Ungaria si drepturile sanctionate a le natiunei romane se cassara. Man'a libera a ministeriului magiaru grassă si grassăza inca dupa placu preste destinele Transilvaniei.

„Cetitorii nostri sciu pre deplinu, cum procese ra magiarii pana in diu'a de asta di. Aici avemu numai a insemnă, că, restituindu dualismulu domnirea magiara d'in an. 1848, s'au redescaptatu de nou tote consecintiele fatale a le ei. Politic'a magiara de mai inainte observata facia de poporele Orientului s'a susceptu de nou, si urmarea acestei a de o parte e furia de magiarisare, era de alta parte resistintia nemagiariloru.

Politic'a magiara inse nu voiesce a se oprî la natiunaltătile d'in Ungaria, ci voiesce a-si luă caracterulu unei politice eminentu orientale. Idealulu politice magiare e realizarea misiunei civilisatorice a magiariloru in Orientu, prin urmare domnirea pana la marea negra. In punctulu acestu-a politic'a magiara vine in colisiune mare cu nesuintiele tiereloru danubiene.

„Pasirea inimica a guvernului magiaru contr'a Romaniei nu e mai multu misteriu. Chiaru si organizarea honvediloru s'a urgitatu cu priyire la inarmarea d'in Romania; totu asiè s'a intemplat si d'in partea acést'a. Prin urmare temerile reciproce esistau in mesura mare. Desclinitu Romania are cauza, de a fi ingrigita in privintia politice magiare. E de comunu cunoscutu, că la incoronarea unguresca stindardulu Romaniei, pre cum si ale celoru-a lalte tiere dunarene, fure portate inaintea regelu ungurescu. De alta parte Romanii d'in Romania libera privescu in politic'a agresiva a magiariloru contr'a confratiloru loru d'in Ungaria si Transilvania unu preiclu mare si pentru sine insi-si. Ministeriulu lui Brateanu dete ingrigirei acestei-a una espressionu deosebita. Desi asta-di e linisee in Romania, ingrigirile totu-si nu s'au delaturatu neci cătu de putienu. Deci daca se va procede si mai departe totu asiè, unu conflictu intre statulu magiaru si celu romanu e neevitabile. Negămu in modu resolutu, că politic'a magiara, carea voiesce a duce pana la extremitate suprematia a supra celoru-a lalte natiunaltăti, ar' fi cea adeverata. Urmărire unu conflictu cu Romania aru fi fatale pentru magiari, că-eci potu fi convinsi,

cumea in casulu acestu-a aru avè tote natiunaltătile contr'a loru. Deci mai bine ar' fi pentru magiari să evite unu astu-feliu de conflictu, fiindu drepti facia de natiunaltătile d'in Ungaria.

„Convictiunile nostre nu sunt luate d'in ventu, ci au de basa fapte istorice. Regii unguresci s'au batutu demultu cu principii romani, si multe lupte sangerose s'au intemplat intre ei. Ne indoimu forte, că batjocur'a, cu carea se lauda magiarii, cumea cu unu regimentu husarescu de honvedi aru bate tota armat'a romana, ar' fi rectificata. D in contra, istoria ni areta, că, de căte ori au navalitu regii unguresci in tiercele romane, totu-de-un'a au fostu alungati cu perderi insemnate, si că principele Michaiu Bravulu au euceritu de doue ori Transilvania, era regii unguresci rentornau totu-de-un'a cu manele gole.

„Afara de acést'a Romanii sustienu inca cu totu dreptulu, că ei au fostu d'in tempurile cele mai vechi bulevardulu Europei, si voru fi si in venitoriu. Acést'a se adeveresce in modu remarcabilu prin impregiurarea, că pap'a, inimiculu sismaticiloru, a numitu pre principele Moldaviei, Stefanu celu Mare, luptatoriulu mantutorialu.

„Astu feliu amu fi tratatu despre desvoltarea unui poporu, alu carui venitoriu e forte mare intre poporatiunile orientali. Romanii sunt chiamati prin numerulu, puterea spiretuale, pusetiunea geografica si prin simpatiele loru, cari le au la natiunile nemagiare ale Orientului, a joacă unu rol insemnatu in Orientu. Ei trebuie numai să nesuesca a alungă d'in mediu-loculu loru discordia, rēnu celu mai mare, de care au suferitu. Multe aru avè asta-di la Romani una facia cu totulu alt'a, de cum va acestu rēu creditariu nu ar' fi rosu la propriulu loru destinu.

„Inainte de tote tenerimea romana e chiamata a lucră cu poteri unite si d'in anima curata la inaltarea spiretulu poporulu, nabusitu in de decursu secle intregu. Căce „unde i anim'a tenerimei, acolo e spiretulu venitoriuului.“

„Reform.“

Revista diurnalistica.

Ruscivicu, 29. dec. (Miscare intre Bulgari). Diariulu „A. A. 7.“ i se scriu urmatoriele: „In Bulgaria se ivescu de nou nesuintie, cari sunt apte de a resuscitā in loculu cestiunii egipteneturcesci, resoluta cu multu neas, una alta cestiune, nu mai putienu serioasa si mai afundu taiatoria in situatiunea europena. Partia bulgara tenera si-radica de nou capulu cu pretensiunile sale inaintate Portei cam cu doi ani mai inainte, cari in nou'a loru editiune de asta-di consistu d'in punctele urmatorie: Incoronarea Sultanulu de rege alu Bulgariei; acést'a are să fia administrata de unu guvern respundietoriu numai parlamentulu bulgaru; Bulgaria trebuie să posieda una armata natiunala carea altcum recunoscce pre Sultanulu de duce supremu alu său, carea inse nece candu nu pote fi dusa afara de barierele tierrei. Aceste putiene pretensiuni inse in sine forte grave fure tramise cu tote formalitătile la Constantinopole si immanuate marelui -veziru cu adau-

luptatorii ei sunt atātu de pucini la numeru, era multimea pleca fruntea sub greutatea nedreptății si impilării.

Departu de noi de a dice cuvinte de ocara, si de a insultă dorerea si rābdarea unei natiuni, care suferu si a suferitu atātu de multu; dar ar' fi o eroare, ar fi o crime neiertata pentru acela care o iu besce si-ar cercă să-i ascundia ranele sub veninu amagitoriu. N'avemu nici esperientia, nici cunoscintia impregiurāriloru de ajunsu, si respectāmu mai multu demnitatea si meritulu acoloru barbati cari cugeta si lucrăza diu'a si noptea, si cari au incarunfitu in lupte politice, decâtu să venimu si să pretindemu noi a dā cui-va tonulu. Dar' mi-revindecu dreptulu ce are fia-care de a-si spune modest'a sa parere. Romanii asta-di sunt mai amenintati ca totu-de-un'a in ceca ce au mai scumpu, in individualitatea, in vietia loru natiunale. Ne trebuie sciintia si cultur'a poporulu, se va dice. Asiè e, că-eci daca nu, i voru dā altii o cultura care lu-va face să se destepte in alta vietia. Ne-amu bucuratu d'in sufletu candu amu auditu că s'au intrudusu si in Transilvania scolele de adulti si conferintiele publice literarie, midilocu nou si eficace alu instructiunei. Scimu că sunt o multime de invetiatori poporani zelosi si devotati frumosei loru misiuni de apostoli ai luminei. Dar' ore se face totu ce s'ar potè face in acést'a privintia? Averile nostre materiali, castigat cu sudorea ce curge de pe fruntea poporulu cari a i lipsesce pana de tote dīlele, trecu prin contributiuni enorme, directe si indirecte, si prin despoiari, trecu in manile straine; er Romanulu geme in miseria, care-lu tiene legatu de glla. Pana candu? — Dar averea

sulu, că la casu candu Port'a nu le aru respectă, poporulu bulgaru se va nesui însu si ale valida. Daca nu ne insicla simptomele ce se ivescu ici si colè, pentru primaver'a venitoria se pregătesce in provincia acést'a una rescola serioasa.“

Noue esposiunari.

Nefer'cit'a intemplare de la Tofaleu inca nu e bine terminata si ec noue simptome se ivescu mai alesu in Transilvania, cari ni dau a sci mai multu cu o data, că esposiunarea totororu Romaniloru supusi arbitriului dualisticu este propusulu resolutu alu amabililoru nostri stapani.

In „Gaz. Tr.“ de la 22 Decembre cetimu una corespundint'a dataata in 8 Dec. d'in Demsusiu, d'in care scotemu pasurile urmatorie dreptu doveda despre ilegalitătile ce se comitu, sub scutul legalitătii actuali, in contr'a Romaniloru:

„In 1867, comun'a nostra s'a decisu, ca in interesulu santei nostre beserice să dè ore căte-va jugere de padure d'in otarulu comunu, si să se increda inspectiunei besericesci pentru padire, ce s'a si intemplat. — In primaver'a anulu 1869, ne pomenimu că provisorii dominiulu Lónyay acusa pre ore căte-va individi, că ar' fi prevaricatu in padurea ministruulu Lónyay. Crisea numita e chiaru in acela locu, care de doi ani s'a fostu datu de cătra comuna in interesulu santei beserice, in midilocu otarulu comunu, unde nici unu posesoru nu s'a mai pomenitu să aiba vre-o parcela de padure.

„Se ordinēza de la tribunalulu respectivu comisiune, se defige dīu'a infaciisarei in facia loculu, candu pre langa individi incusati se ducu si reprezentantii comunei pentru a se convinge, că cum se pote a se insusī otarulu nostru dominiulu lui Lónyay? — Că s'a intemplat? Comisiunea v'ne numai pana in Demsusiu, se asedia in curtea dominiulu Lónyay, inctii si reprezentantia comunei ascēpta in facia loculu, dupa cum a fostu ordinatiunea de la tribunalulu, in departare de unu milu, candu ēca le sosesce unu avisu in scrisu, ca să vina inctii cu martorii si reprezentantii comunali in diosu, că-eci comisiunea nu volesce a pertractā in facia loculu, decâtu in Demsusiu in curtea dominiulu. Forum dominale?!

„Omenii uimiti de acést'a tractare iēau calea inderetru, si obositi de o departare asiè mare ajungu la doue ore la curtea dominiulu, unde ascēpta comisiunea in person'a judelui singulare Susnek Ferdinandu, si unu cancelistu, si advocatulu dominiulu Lónyay. — Pertractarea fū: pre candu intrara inctii, martorii si reprezentantii comunei in curte, comisiunea ēse afara d'in casa, se suie pre carutia, si se duce cătra Hat'egu. Omenii stau uimiti!

„Inctii d'in comun'a nostra facura aretare in ministeriu, Esc. Sale comisariulu regescu si comitelu supremu a supra proceduri judelui singulare Susnek Ferdinandu. Dar' rezultatulu fū, că nu e t e m e i n i c a r o g a r e a; dupa acestu resultatu sosi sententia contumaciaria de la susu memoratulu jude, c a a c u s a t u d e i n c t i i, — că in terminu de 14 dīle să predè padurea provisoriloru dominiulu Lónyay si să plătēca o

morale, dar pucin'a avero intelectuale ce posedemu, este ea ore intrebuintiata de ajunsu? Implinesce fia-care, care scie căte ce-va, detoria ce are: de a invetiā pre altii, cari sciu mai pucinu? Ce facu junii nostri ce esu cu multimea de prin scole, si carora li este inchisa calea de a aduce in altu modu servitie tierrei si natiunei loru? Formati, fratiloru, o legiune sacra, care să combata cu poteri unite in contra intunereculu, si să latiesca lumin'a si cunoscintiele necesarie pretotindeni, pana in cea d'in urma coliba; să destepte in fia-care individu consciintia demnitătii, detoriei si drepturiloru sale sante si neviolabili, de omu si de cetatienuru; să invetie a cunosce fia-care periculu ce ne amenintia; si atunci candu va trebui a luā o ultima resolutiune, candu trei milioane de individi se voru radica in numele dreptătii si umanitătii, si voru pretinde cu mân'a pre consciintia să li se respecte limb'a strabuna, să li se respecte m o s i a, averea, sangele si dreptulu loru; candu va sci fia-care, că natiunea sa inca are dreptulu a ocupā unu locu intre celelalte natiuni, si petrusu de chiamarea sa, va fi gata a trai său a mori pentru dīns'a, — atunci armele injustitiei nu voru fi cele mai tari. Poporele voru audi si voru intielege că acolo traese unu poporu. Si tribunalulu Europei va luā actu de conduita lui.

Drepturile istorice fără de fapte n'au valere.

Insolentia inimiciloru nostri si prea lung'a rābdare a Romaniloru, au trasu asupra-ne despretiulu acolor'a, cari nu ne cunoscū sēu ne cunoscū reu. Natiunile civilisate ne-au uitatu sēu ne trecu in tacere, si loculu destinatu nouē in Oriintele Europei voiescu a-lu asemnā inimiciloru

FOISIORIA

Parisu, 6 Dec. 1869.

Amoru si Patria.

Poesie de Brutu Catone Horia, Turinu 1869.

Ori-ce amu face, betranetiele patiente nu subsistu singure: nefericire natiuniloru cari n'au junime impatients!

Philarette Charles.
(Cursuri la „Colegiulu de Franci'a“.)

Potè voiu aflā ospitalitate in colonele stimabilulu dvostre diariu, dle Redactoru? Voiu vorbi pucinu, despre unu micu opusioru, care are in sine pagine de focu.

O scriere, ori in ce ramu alu literaturii, si ori de ce meritu ar' fi, are partea sa cea buna, si are mai multu sēu mai pucinu defectele sale; si succesulu este cu atātu mai greu inca pentru incepatori. Vomu lasā altor'a mai competenti să analizeze mai in detaiu incercările poetice, ce avemu inainte, si ne vomu margini la căte-va observatiuni numai, desbracandu-ne inse pentru unu momentu de ori-ce consideratiune personale.

Poesiele lui B. C. H. in impregiurările de facia ni sunt binevenite. Afara de calitatea loru literaria, ele au in mare gradu meritulu momentulu. Este binefacatoria o voce de sperantia si de iubire, este salutaru unu strigatu de libertate adresatu unei natiuni, intr'unu tempu, candu

suma însemnata de spese, — dauna de sute fi. desclinita.

„Omenii recurgu la curtea de cas-tiune, pentru nulitatea actului și pertractarea de nou a cauzei. — Susmemoratului jude singularare, pote d'în respectu cătra ministru, respinge recursulu de a-luasterne curtei casative, cu urmatoria resolutiune nimitoria: — ascultati !

„Nr. 1041/1869 civ. in contr'a acelor sen-tinti contumaciale, a caroru'a base este prin inmanuarea respectiviloru resolutiunei de infacisiare satisfacuta, nepotendu-se susterne plانسori de nulitate — se reiepta fără efect. De la judecatori'a singularare a tractului Demsusiu, Clopotiv'a, si Hosdatu, Cichidu, Hatiegu in 30 Nov. 1869.

Su snek Ferdinandu jude sing.“

Deci Inctii demsusieni fure condamnati in contumacia, pentru că a ascultatu de lege si s'au infacisiatu la loculu, unde fure citati judecator-resce !

Mai existe ore unde-va in largulu lunei civilizate procedere judiciaria ca cea observata de judecatori'ii unguri, cari nu se înfiora a recurge la cele mai nimernice intrige pentru ca se pota elude legea si se pote despoia pre nefericitulu poporu aruncatu de prada arbitriului loru ? !

D'în Comitatulu Bihorului.

(Politicu. — Abusuri infioratorie de justitia.) Cei ce au urmaritu cu atentiune desfasurarea lucrurilor, au trebuita se observe numai decatu, că Dnulu Venckheim si spiritulu seu celu santu Slavý au fostu siliti prin impregiurari se ceda locurile lor Dnului Rajner, ca acestu-a cu putina apa de la Renu se mai moie invertosiatulu aluatu alu comitatelor. Francesulu cutediatoriu si-a si adunatu bucatarii sei fara amănare, a si inceputu a frecă aluatu, — de unde potemu vedé, că omnipotinti'a comitatense, colo pre la vera, va fi de totulu copta, si la tomna va si cadé, rebus sic stantibus.

Cris'a ministeriala d'în colo de Lait'a si respective lupt'a partitei lui Giscra contra Taaffe, Potocki si Berger, cari sunt aplecati federalismulu va dá, ce e dreptu, de mediatu guvernulu actuale alu Ungariei si lu-va face unu Fabiu Cunctatore pana candu se voru decide lucrurile d'în colo de Lait'a, — căci scimu, că cuventulu federalismu aduce friguri fratiloru magiari, — de ora-ee inse intruducerea sistemulu federalistecu in anulu mai de aproape urmatoriu nu este sigura, potemu fi gata la acelu accidinte, că in decursulu anulu 1870 comitatele se voru organisa dupa placulu majoritatei actuali d'în dieta, nu d'în tiera.

Ce se dicemu noi romanii la alést'a? ce recere politic'a nostra? Se salutamu ore reformele ce voru urmá, seu se stámu pre langa comitatele de acuma? Zarandanii, Carasianii, Chioranii, Maramuresianii au argumintele sale pentru comitatele de acuma, de sí cei trei d'în urma nu se pre folosescu de avantajulu ce lu au in sistemulu presinte; romanii d'în cele-lalte comitate inse deplangu starea lor de asta-di, căci sunt ignorati cu totulu, afara de aradani.

Nu pote fi dara nece unu romanu, care se nu doresca, ca comitatele se se reforme pre baze a ce contribuirei de sange si avere.

nostru si altor'a, pentru că dicu, că noi nu dámu semne de vietia. Auditi Romani, a caroru esistintia de optu spre diece seclii in acele tere frementate cu sudorea si sangele parintiloru vostri, este unu miraculu in istori'a omenime!

Ne oprimu aci. Dar' înainte de a terminá, inca câte va cuvinte. Sei u o massima frumosa si romanesca care am audit'o d'în gur'a unui mare barbatu alu nostru intr'un'a d'în verele trecute candu venia d'în Transilvania la Bucuresci: „Romanulu cere cu bun'a, pretinde cu dreptulu, si in arma iea cu poterea.“ Ni s'a disu apoi că Romanii se conteze numai pe ei; pentru că libertatea se iea, er' na se dá. Ajuta-te si Ddieu te va ajutá. Acestu proverbiiu este de unu adeveru eternu.

Se închidemu acést'a parentese, si se revenimu la obiectulu nostru literariu, la lucrările poetice ale lui B. C. H. — Ce vóiesce autorulu loru? Elu este unu june care iubese; iubese mai alesu cu totu foculu junetiei sale o patria nefericita, iubese natiunea sa, pe care a vedint'o incatenata si insultata, lovita in onorea si drepturile ei si atacata in vietia ei. A vedintu pre inimicii ei lucrandu ca, dupa o servitute seculara, se-i pregatése a morte rusinosá, si acést'a in epoca luminosa a reinviarei natiuniloru, candu fia-care poporu si reclama drepturile sale la vietia si nedependentia si combate pentru a-si revindeca si a-si asigura loculu ce-i este destinat in cart'a umanitatii. In singurefatea sa a petreceutu cu suvenirile trecutulu si cu umbrele eroiloru, si sioptirile loru au aprinsu intr'insulu schintea divina a entusiasmulu; a contemplatu ruinele patriei, a vedintu nedreptatea si umilitia

Ce se atinge de administratiunea presinte a Comitatelor, ea este rea in tota privintia; abuserile si-au terenu largu. Exemplele sunt odiose, nu potemu retace inse unele, căci cu mare placere bucina unii ce se intempla intre romani, spre scadiementulu acestorua.

Cátra finea lunei lui augustu alu anulu curinte (celu vechiu), in comun'a Vedu (Rév) nisece fetjoci cu voia buna au avutu curagiulu se atace neatingibilitatea Dniloru persecutori (panduri). Cum s'a escatu lucrulu si cum a decursu, marturisimu, nu scimu; atáta inse e fapta, că pandurii plangundu-se inaintea jurassorulu de Borodulu-Mare contr'a fetioriloru, acestu-a aduse de locu pre fetiori la Borodu si éca ce faci: lui Hegedús Getzi Janos, husariu licentiatu, i mesurá 52 di cinei-dieci-si-doue de bâte, lui Molnár János, totu husariu licentiatu, 40 di patru-dieci de bâte si, in urma, lui Toaderu Dudasiu 30 di trei-dieci de bâte. Cei doi d'antáiu sunt magiari, éra cestu d'în urma romanu.

Acést'a fapta barbara s'a intemplatu in curtea notariatulu de Borodulu-Mare; onorea de a impartí loviturile a fostu a panduriloru, cari erau câte doi de doue laturi. Ni potemu dara imaginá, cu ce placere loviau pandurii in acei-a, cari au innegritu nimbulu loru.

Dupa acést'a anticipare, maltratati fure aretati jude lui cercuale carele, esindu a trei-a di la fati'a loculu, a adusu nou'a sentintia, ca fia-carele d'în cei trei se capete de nou câte 12 bâte, — si asié, in restimpu de 4 dile, Hegedús Gezi János au capetatu 64, Molnár János 52, éra Toaderu Dudasiu 42 de bâte, summa summarum 152 de bâte.

Ore comitatulu scie ce-va despre acést'a procedere ilegale a deregatoriloru sei? relatiunatu s'a unde-va seu ba? Noi nu scimu, daca ministeriulu de justitia seu comitatulu au cunoscintia despre aceste fapte; presupunemu inse, că caus'a pentru carea marit'a camera a magnatiloru nu a voitu se sterga pedeps'a corporala, este că omenii nostri sunt vengiosi, ei primescu câte 40—50—60 bâte, apoi alta di salta in cárcima; deci lucrulu folositoriu nu trebeu delaturatu.

Inca ce-va, apoi va fi destulu pana la 1870. Unu referinte de la senatulu funduale a dilapidatu mai multe mii bani oficiali, a ascunsu si nimicitu acte oficiali; ce e dreptu, precum se vorbesce, elu a reintorsu mare parte d'în banii defraudati, inse nu toti. Cu tote că acestu faptu fu relatiunatu comitetulu comitatense si pusu sub investigatiune, numitulu defraudatoru fu lasatu liberu, pana ce in urma o luá pre pitioru, ca se se pota ferici pre aiurea.

Dar, dragule referinte, da a erai tu unu romanasiu ploatu, te asiú vedé eu, unde ai fi tu acum'a.

Ministrulu justitiei, Dnulu Baltasaru Horváth, daca ar' sei romanesce, ar' poté ceti si aceste.*)

Ferentariu.

*) Tragemu atentiunea Dni ministru alu justitiei, Baltasaru Horváth, asupra faptelor infioratorie, arbitrare si ilegali a le jurassorulu si jude lui cercuale de la Borodulu-Mare, descrise prin corespondintele nostru, si in interesulu justitiei ceremu cercetare contra aceloru functionari nedemni de chiamarea lor si de increderea publica. In casulu adeverei, se se destitue numai decatu, căci asemene functionari cu asemene fapte sunt spre degradarea si avilirea justitiei.

Red.

intindiendu unu doliu de morte a supra natiunei sale, si a sentitu dorerea si man'a. Departe de tier'a sa a vedintu poporele luptandu lupt'a cea mare si glorioasa a vietiei, a ascultatu innulu de libertate si venitoriu ce se innaltia d'în sinulu omenime, dar' vocea iubitei sale nu s'audiá in concertulu natiuniloru, si elu éra tristu; totu-de-un'a inse speranti'a i sioptia de destinele frumose a le Romaniloru. Elu a vedintu, a cugetatu si a sentitu; si in aceste viersuri a venitu se ne spuna cugetările si sentimentele sale.

Sunt multe poesie frumose in acést'a cartecica de 100 de pagine; dar' regretamu, si trebeu s'o spunemu, că in multe form'a este inferiore idecloru si spiretulu i ce domnesce intr'insele. Inainte de a ne pronuncia inse, s'ascultamu cate va minute pre insu-si autorulu. Éta o piesa intitulata „Desmostenitii.“

Sosit'a, popoli, or'a . . . seculati-ve d'in tina
Si'n ap'a libertatii vestmintele spelati,
Sub stégu 'ndependentiei, cu fruntea-ve senina,
Pe bibli'a iubirei jurati că veti fi frati

Poporu tu gemi in corturi, aresturi puturose,
Pe candu cladesci palatie cu cruntele-ti sudori,
Brasdezi diu'a si noptea camplele manose,
Dar' lips'a te trudesce, de fome stai se mori.

Caldur'a, frignulu, ventulu, vietia ti-o desputa,
Tempeste, mii fortune facu trau-ti tristu si greu;

Aradu, 1. jan. 1870.

Se scie, că Dlu Mir. Romanu fostu deputatu dietale fu numitu inspectoru scolaru si că cerculu Chisineulu, devenitu vacantu in urm'a acestei numiri, fu provocatu ca se-si aléga de nou representante dietale. Deci alegatorii d'în acestu cercu se ingrigira, ca la a dou'a alegere, carea va fi in 25 a l. c., se pota reesi cu unu representante, carele se fia totu de odata si representantele cauzei comune a natiunei nostre, si despre carele opiniunea publica e convinsa, că va lucrá fără siovaire in interesulu natiunei; dreptu aceea provocara pre d. Stanescu, cunosentulu advocatu d'în Aradu, ca se primésca candidatur'a de ablegatu dietale in cerculu amintitu, la care provocare d. Stanescu in 28 decemvre, condusu de cati-va aderinti ai sei, se presentá in cerculu Chisineulu spre a multiami pentru incredere si totu deodata spre a se dechiará cum că pentru interesulu comunu primesce candidatur'a de ablegatu.

Cu acést'a ocaziune la marginele cerculu, aproape de comun'a Nadabu, candidatul fu intempinatu de unu numeru frumosu de intielegintia impreuna cu unu conductu imposantu de calereti cu flamure natiunale; — primirea fu forte caldurosa si dupa ce se demolira vivatele frenetice, d. Ioane Popovicu preotulu d'în Nadabu, impreuna cu bravii sei confrati, ivindu-se la trasura in carea éra d. Stanescu, rostí o vorbire forte nimerita, esprimendu firm'a aderintia a totoruru alegatoriloru pentru caus'a natiunala si pentru candidatul lor de ablegatu, cari cuvinte rostite cu energia se vedeau că sunt espresiunea sentimentelor generale, căci toti cei de fatia se sentiau aduncu petrunsi si pre multiamiti.

Dupa ce rostí si candidatul cerculu câte-va cuvinte de multiamire, intre vivate caldurose si intonarea cantariloru natiunale, conductulu éscundu totu mai tare merge cu candidatul de deputatu in Chisineu, loculu de alegere, unde éra-si fiindu intempinatu de o deputatiune, Dlu Stanescu fu dusu pre bratie intre multimea poporulu, ce éra adunatu in piatia; aci urcandu-se pre o mésa, incungiurata de flamure natiunale, vorbi poporulu mai multu ca doue ore, prin cuvinte pline de spiritu democraticu si de celu mai curatu sentimentu natiunala, si se dechiará resolutu pentru partid'a natiunala — opositiunala.

Acést'a vorbire, firesce, că si mai tare escitá complacerea alegatoriloru entusiasmati si d'altminte pentru candidatul lor, — si asié cu siguritate potemu spune, cumcá reesirea dlui Stanescu de deputatu alu cerculu Chisineulu este afara de tota indoie'l'a; prin urmare ne potemu magulí cu firm'a sperantia, cumcá bravii conducatori natiunali de la diet'a tieriei se voru mai immultí cu unu resolutu conluptatoriu.

Dée ceriulu ca intrigele neamice cauzei nostre natiunale se nu ni rapesca acést'a frumosa sperantia.

In fine mai avemu de a mentiuná, cum á de-si érá unu timpu pre nefavoritoriu, totusi se ostenira alegatorii d'în departare, ca se-si arete aderinti'a pentru candidatul lor, si mai alesu in urmarea vorbirei grandioase de Dlu Stanescu o tiené in piatia, 13 comune venira inaintea candidatulu, ca se si esprime multiamit'a pentru acele cuvinte romanesce, asecurandu pre domnulu candidat, cumcá d'în resputeri se voru nisui pentru invingerea cauzei natiunale.

Dupa aceste, poporulu se imprascia între eschiamatiuni caldurose pentru candidat, si in onórea acestuia se dede unu banchetu, la care a participatu intielegintia ce érá de fatia, — aci avuramu onóre a vedé pre bravii preuti J. Popovicu, Cefanu, — Carabasiu, Crainicu, —

Si'n locu de recompensa a domniloru grea c n u t a
Sfasiá a ta carne, si bea sangele teu.

Tu cultivi lunci si-ogora, dar fructulu lu-culege
Boieriulu, fiéra crula, flamanda in eternu!
Se rabdi, lucrezi di, nopte, — elu dice că e lege —
O domni! spre recompensa n'ajunge unu infernu...

Éta că ce viersuri intelnimu in aceste incercári. Séu de esemplu ca cele urmatori-, adresate „Unei mame romane in sclavia.“

Pe fruntea lui curata, de negre grigi scutita,
Candu buzele ti sincere voru reposá 'n deliriu,
O! cugeta atuncea, tu mama prearsita,
Cá fiulu teu primesce s'arutulu de martiru.

Candu noptea leganá-vei copilu-ti cu iubire,
Se nu-i canti hor'a dulcea de a binelui favoru,
Ci canturi de dorore, amaru, nefericire
Si doine de tempeste, unu imnures bunatoriu.
Etc. etc. . .

Aceste viersuri n'au trebuintia de comentariu. O singura observatiune amu avé, in strofa antáiu, asupra cuventulu sincera, care ni se pare de prisosu si nenimeritu.

M. Stragianu.

(Va urmá.)

Varga, notariu, Dobosiu, Mladinu, Nutiu investiatoriu — si alti mai multi. **Adrianu.**

Asociatiunea de lectura d'in Halmagiua va tienè in 12 Ianuarie, 1870 la 2 ore d. m. adunare generale anuale. Deci prin acèst'a sunt invitatii cu tota onorea toti p. t. domni membri a se presintà la terminulu prefaptu in localitatea Asociatiunii.

Halmagiua, 25. decemvre 1869.

Tobia Mihaloviciu, m. p. **Ioanu Toda**, m. p.
presiedinte. notariu.

VARIETATI.

** (Junii romani), cari ascultara cursulu telegraficu de estu-tempu, se presintara in corpore, in 16 curinte, la Dlu Atanasiu Cimponeiru, secretariu ministeriale si presiedinte alu esameneloru de statu pentru acestu cursu. Dlu G. Rudeu multimi in numele celoru-l-alti colegi ai s'ei Dlui Cimponeiru pentru ostenelele si buna voint'a ce dovedì câtra d'nsii; accentuà afabilitatea, sfaturile sincere, bune si folositorie, cu cari cursistii romani fure pururea intempinati d'in partea Dlui Cimponeiru, in fine i dori d'impreuna cu gratiossei sale socle vietia îndelungata. Dlu Cimponeiru respunde in cuvinte caldurose si dede expresiune dorerei sale, câ nu are unu terenu mai largu de activitate, pentru ca s'è pota lucrà mai multu la prosperarea natiunei romane. — Zelulu Dlui Cimponeiru in favorulu telegrafistiloru romani este cunoscutu cetitoriloru nostri d'in colonele acestui diuariu. Aci amintimu numai câ, totu prin staruint'a Dsale, s'au inaintatu urmatorii telegrafisti romani de clasa II-a la I-a clase, câte cu unu salariu anualu de 700 fl. si 120 fl. bani de cortelu: Constantin Savu, Georgiu Serbu, Const. Cimponeiru, Gruiu Liuba si Stefanu Ioanovicu. S'au intaritu in servitiu definitivu, câte cu 600 fl. v. a: Albionu Nascuti, Georgiu Liuba si Eftimiu Ciobanu. S'au denumitu de nou ca telegrafisti de II clase, câte cu 600 fl.: Romulu Leota, Demetriu Siutu, Urosiu Ioanovicu, Samuilu Iovitia, Ladislau Mantia, Semproniu Simonescu, Iosifu Crenianu, si Ladislau Rus... (nedescifrabilu). S'au denumitu de practicanti, câte cu 300 fl.: Const. Coti, Nicolau Olteanu si Vicentiu Iancu. S'au calificatu spre servitiu telegraficu urmatorii cursisti noi si voru fi denumiti câtu mai curendu: Iosifu Zacharia, Pascu Milu, Georgiu Rudeu, Vicentiu Angelescu, Stefanu Popovicu, Atanasiu Mireu, Ioachim Mihaiu, Nicolau Marcu, Stefanu Marcu, Nicolau Crenianu, si Marcu Barbu.*

** (Statisticu.) Numerulu locuitoriloru ai 324 omune d'in cottulu Bihorului (ne computandu-se Dobritinulu, Oradea-Mare, Salont'a, Derecske, Siarcadulu si Biharea) face 310,676. Numerulu copiiloru cu obligamentulu de a ambli la scola face de la 6—12 ani: 39,626, de la 13—15 ani 16,253, la olalta: 55,879. Dupa religione: 24,166 sunt de relegea elvetiana, 20,958 greco-orientali, 4,735 gr.-cat., 4,679 rom.-cat., 1,288 gidani si 53 de relegea ausburgica, la olalta: 55,879. Ambli la scola: 11,374 copii si 8,989 fete, la olalta: 20,363, prin urmare nu cerceteza scol'a: 35,516. Dupa religione ambli la scola: 12,570 copii de relegea elvetiana, 3,500 rom. cat., 2,047 gr. orientali, 1,600 gr. cat., 632 gidani si 24 de relegea ausburgica, la olalta: 20,363. Dupa nationalitate ambli la scola: 15,068 unguri, 4,894 romani, 227 slovaci, 146 germani si 28 ruteni, la olalta: 20,363.

** (Anticongiliulu) face a se vorbi de nou despre elu. Presiedintele lui, contele Ricciardi, publicà in diuariulu neapolitanu „Popolo d'Italia“ una declaratiune, prin carea numesce intrerumperea d'in partea oficalatului a consultàriloru conduse de elu (presiedintele) de unu actu nelegalu, defigundu esecutarea ulterioaria a operei pre lun'a lui septembre venitoriu, candu congresulu „liberaliloru“ are a se intruni de nou va Elveti'a. Mai departe publicà dreptu documentu alu anti-conciliulu principiile statorice de comitetulu alesu in 16. anumitu pentru scopulu acestu-a, a cororu eaentia e indreptat a supr'a cassarei fiascicarei confessiuni recepte.

** (Tenerimea romana) studiosa d'in Oradea-Mare avendu inaintea ochiloru partinirea caldurose a onor. publicu romanu dovedita in modu evidentu cu ocaziunea a ori-ce intreprinderi ale sale, in acèsta firma sperantia se constitui si estu-tempu intr'unu comitetu pentru arangiarea unui balu nationale romanescu — a carui presidiu binevol si asta-data a-lu

*) Domnii cursisti absoluti, cari avura bunetatea a ne comunicà aceste date, ne voru scusà, câ d'in lips'a spatiiulu nu poturamu reproduce intrega cuventarea Dlui G. Rudeu adresata Dlui Cimponeiru, precum nice responsulu acestui a. **R e d.**

primi Ilustritatea Sa Dulu Ioanu Siorbanu — in 27. Ianuariu 1870, in favorulu tineriloru romani mai lipsiti, la care ocaziune este invitatu cu tota onorea intregulu publicu romanu.

Generositate marinimosiloru contribuitoari spre acestu scopu filantropicu va face, ca multe neajunsuri, cu cari are de a se lupta cea mai mare parte a tinerimei romane, in câtu va s'è se molcomesca si s'è si pota continua pre unu tempu cariera inceputa, fara de a intimpina pedece.

Comitetulu arangiatoriu.

** (Favoru.) Cetimu in „Tel. Romanu“, câ dlu Cesaru Bolliacu, redactorulu diuariulu „Trompetta Carpatiloru“, e gat'a a dà prenumerantiloru d'in cleru si romaniloru d'in arceieces'a romana gr. or. a Sabinului „Trompetta Carpatiloru“ cu pretulu diumetate, adeca in locu de patru galbeni numai cu doi galbeni austriaci pre anu.

** (Statisticu) Pre tota supra faci'a pamentulu se producu cam la 1,730,000 centenarie de arama, d'intre cari Anglia produce 500,000 centenarie, Chile 300,000, America de Nordu 280,000, Russi'a 150,000, Capulu de Buna Sperantia 100,000, Germani'a 90,000, Austro Magiari'a 50,000, Svedia si Norvegi'a 50,000, Franci'a 40,000 si Belgi'a 20,000.

** (Societatea de lectura d'in Buteeni) au numitu pre D. Ales. Romanu de membru onorariu si i-a tramisu diplom'a resp. De asemenea a alesu membru onorariu si pre dlu dr. Massim. Falk.

† (Necrologu.) Gavrielu Munteanu, directorulu gimnasiulu gr. or. romanu d'in Brasiovu nu mai este intru cei viui. Neobositu pre campulu instructiunei si alu literaturii, elu posiedea stim'a totoruru si trecera lui la cele eterne este gelita de toti. Dupa suferintie multe si grele; elu repausà in 10 Diec. si fu immortalatu in 20 Diec. — Fia i tieren'a usiora si memoria eterna.

Sciri electrice.

Rom'a, 30. dec. In congregatiunea de ieri s'a pertratatu filosofia eterodoca; pertratara a duratu 5 1/2 ore. D'intre 13 oratori insinuati, d'in caus'a acusticele rele a salei, n'au potutu vorbi numai cinci insi, intre cari si cardinalulu Rauscher.

Nepolea, 30. dec. In Calabria totu mai dureza cutremurile de pamentu. In Monteleo s'a intemplat unu cutremuru mare de pamentu. Daun'a e forte insemnata.

Turinu, 30. dec. La consultàrile familiei regesi, tiente aice, in privint'a radicrii la tronulu Ispaniei pre unulu d'intre principii de Genu'a, au partecipatu ministrulu-presiedinte si consululu ispaniolu.

Bucuresci, 31. dec. Consululu austro-magiaru, cavalerulu de Zulauf, facu cunoscutu guvernulu de aice, câ Austri'a a propusu Portei, ca in loculu titlului „Principatale“ s'è se accepteze titlulu „Romania“.

Bucuresci, 31. dec. Interpelatiunea facuta in siedint'a de adi in privint'a estiunii gidaniloru a provocatu desbateri forte infocate. Guvernulu nu voiesce a luà despusetiunile necesarie facia de esecesele gidaniloru, lasandu camereii a presintà in privint'a acèst'a unu proiectu de lege.

Vien'a, 31. dec. In consiliulu ministeriale de asta-di, tiente sub presiedint'a Majestàtii Sale, s'a pertratatu crisea ministeriale. Imperatorele invità majoritatea a replicà la memorandumulu minoritãtii.

Genu'a, 31. dec. Se arestara mai multi mazzinisti si emigranti d'in statulu papalu.

Bucuresci, 1. ianuarie. Propunerca facuta de Cesaru Bolliacu in siedint'a de ieri, ca camera s'è numesca una comisiune, carea va avè a elucrà unu proiectu de lege in privint'a gidaniloru, se tramise la sectiuni. Dandu-se guvernulu votu de incredere, camera trese la ordenea d'ilei.

Rom'a, 1. ian. Se dice, câ episcopulu Dupanloup ar fi protestatu in modu solemnulu contr'a intruducerei de obligamentulu confirmatu cu juramentu de a nu se publicà desbaterile conciliulu, precum si contr'a parteciparei la conciliu a episcopiloru in partibus infidelium.

Rom'a, 2. ian. Diuariulu „Civita Cattolica“ publica in editiunea sa de asta-di unu articlu, relativu la pusetiunea diferiteloru guverne observata facia de conciliu. Russi'a e atacata in gradu mai mare. „Civita Cattolica“ dice cu privire la acèsta. Guvernele nece n'au spriginutu intrunirea conciliulu, nece nu i-au facutu impedecaminte, numai Russi'a sismatica a impedecatu pre uniculu episcopu polonu, care inca nu e asasinatu nece deportatu in Siberi'a, de a partecipà la conciliu, unde ar

fi potutu spune suferintiele unei natiuni martire. Guvernulu francesu, carui-a tota lumea catolica i detorece recunoscintia, s'a aretatu bine voituriu facia de conciliu, ingrigindu-se pentru sustinerea ordinei prin fortificatiunile remase in statulu papalu.

Bucuresci, 2. ian. Senatulu primu proiectulu de lege relativu la regularea gârlei (riului) Dumbraviti'a d'in intrulu capitalei.

Parisiu, 3. ian. „Journal officiel“ publica list'a noului cabinetu, conformu carei-a: Ollivier e numitu ministru alu justitiei, Daru alu afaceriloru straine, Chevandier alu interneloru, Buffet ministru de finacie, Leboeuf de resbelu, Rigault de marina, Segris alu instructiunii publice, Salhouet alu lucràriloru publice, Louvel alu comerçului, Vailland ministru alu curtei imperiale si Richard alu artiloru frumose. Unu decretu imperatescu despartiesce ministeriulu curtei imperiale de alu artiloru frumose.

Florenti'a, 3. ian. Diuariulu „Opinione“ afirma in editiunea sa de asta-di, câ consiliulu ministeriale s'ar fi dechiaratu contr'a candidarei principelui de Genu'a de rege alu Ispaniei. D'in contra, diuariile „Gazetta d'Italia“ si „Nazione“ sustienu câ, de si majoritatea ministriloru s'a dechiaratu in contra candidarei, nu s'a adusu vre-o decisiune definitiva in privint'a acèst'a.

Burs'a de Viena de la 3. ian.

5% metall.	60.40	Londra	123.35
Imprum. nat.	70.80	Argintu	120.57
Sorti d'in 1860	100.50	Galbenu	5.81
Act. de banca	748. —	Napoleond'or	9.86 1/2
Act. inst. cred.	271.20		

Invitare de prenumeratiune la „Poesia si Prosa“

Tom. I.

Acèsta colectiune va coprinde vre-o 35 poesie parte religiose, parte nationali, si trei disertatiuni, tiente la adunàrile gen. ale Asociatiunii transilvane in Clusiu, Gheri'a si Siomcut'a-Mare; anume: „Una privire fugitiva preste literatur'a romana“; „Parenesu a supr'a poetulu Andreiu Muresianu“; si „Limba ca conservatori'a nationalitãtii nostre in furtunele secleloru“; d'intre cari ceste doue d'in urma acum voru es' publicate pentru antai'a ora.

Fia mi iertatu a tragè atentiunea onoratului publicu mai vertosu a supr'a disertatiunii despre literatur'a romana, care la tempulu s'eu fu primita cu mare insufitire nu numai de adunarea gen. a Asociatiunii transilvane celebrata in Clusiu, ci si de tota press'a romana, si reprodusa dupa foiele nostre de aici intrega si prin „Romanulu“, principalulu nostru diurnalulu d'in Bucuresci. Candu dorere! in tota literatur'a nu avemu neci uniculu manualu, care s'è ne invetie si lumine despre diversele fase de desvoltare ale literaturii nostre nationali, si despre bravii, cari si-au gerfitu vietia intru cultivarea limbei si natiunii nostre; acèsta disertatiune, ilustrandu tote perioadele literaturii nostre de la cei mai vechi cronicari si scrietori basericesci pana la tempulu celu mai nou, si prevediuta acum cu unu numeru copiosu de note, cari esplica mai in detaiu relatiunile nostre literarie d'in tempu in tempu; va servi — credu — de unu indreptariu prea folositoriu nu numai dloru profesori si studintiloru, ci totoruru aceloru-a, cari dorescu (si care romanu s'eu romana s'è nu doresca?) a se cunosce mai de aproape cu literatur'a romana, cu desvoltarea si cultivatori'a ei d'in diversele perioade.

Oplu pusu acum sub tipariu va face vre-o 13—14 cole in 8-u, pre papiru elegantu, in formatu placutu modernu, si va es' si se va tramite on. prenumeranti cu inceputulu lui Februaru 1870.

Pretulu unui esemplariu este 1 fl. v. a. pentru romanii d'in coce, si 3 lei noui pentru cei d'in colo de Cardati

Prenumeratiunile sunt de a se tramite la suscriulu celu multu pana 10. Februaru 1870.

Dd. colectanti dupa 10 esemplariu voru primu unulu gratuitu in semnu de recunoscintia.

Deca nu va fi acestu opu unu castigu pentru literatura, voi s'è fia inca unu semnu de suveniru de la mine numerosiloru mei binevoitori, cunoscuti si amici, a caroru partinire caldurosa o si ceru cu onore.

Oradea-Mare (Gross-Wardein in Ungari'a) 15 dec. 1869.

Iustinu Popfiu,
profes., fostu redact. alu „Amvonulu.“

*) Activitatea literaria a Dlui Iustinu Popfiu este multu mai cunoscuta publiculu romanu, decãtu ca acèsta opera a Dsale s'è aiba trebuint'a de a fi recomandata caldurosei imbratãsiãri a cetitoriloru nostri. **Red. „Fed.“**

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietoriu.

ALESANDRU ROMANU.